

III 2160.

30^u

PRZEWODNIK
DO OPISU DAWNYCH POMNIKÓW SZTUKI

Z DOŁĄCZENIEM XV TABLIC

typów Budownictwa, Rzeźby i Malarstwa

UŁOŻONY PRZEZ

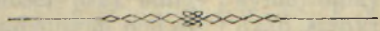
DELEGACYJĘ KOMITETU TOW. ZACH. SZTUK PIĘKNYCH W KRÓL. POLSKIEM.

w osobach przewodniczącego

Aleksandra Lessera

oraz członków

Edwarda Cichockiego, Marcina Olszyńskiego i Konstantego Wojciechowskiego.

1882 r.

Sprae. Tom. 2. de p.

72.025

PRZEWODNIK

DO OPISU DAWNYCH PRZEWODNIKÓW SZTUKI

095.00

Z DOŁĄCZENIEM XV TABLIC

tytuł: Budownictwo, Rzeźby i Malarsztwo

WYDAWCA: PRZEZ

~~III 2160~~

Wydawca: Komitet Towarzystwa Naukowego i Literackiego w Krakowie

Aleksandra Leszka

członek

Edwina Ciobackiego, Mariana Głuchowskiego i Konstantego Wojciszewskiego.

1882

K. 298/50
B208PK/019-29

Na zasadzie artykułów 1 i 2 Ustawy Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych a na wniosek Vice-Prezesa, Komitet tegoż Towarzystwa pragnąc przyczynić się do rozwoju sztuki, postanowił ułożyć i rozpowszechnić wskazówki, wedle których style rozpoznawanemi a dzieła sztuki określane być winny.

Dzieła sztuki noszą na sobie zawsze piętno myśli i ducha swych twórców; ztąd jako takie powinny być przez nas należycie pojęte, ocenione i uszanowane.

Z zakresu budownictwa ruiny domagają się gwałtownej konserwacji, stary obraz na drzewie lub blasze malowany o ile zachował się gdzie, stara nagrobkowa rzeźba, podniszczona nawet, dla nauki jest rzeczą zajmującą i ważną.

Dzisiaj oprócz zniszczenia pod ciosami nieublaganej ręki czasu, stokroć większą wyrządza szkodę dawnym pomnikom ciemnota, zła wola i nieuctwo tych, którzy się ich dotykają.

Mnóstwo budowli znanych z piękności szczegółów architektury romańskiej lub ostrołucznej padło ofiarą nieświadomości przy odnawianiu i przeróbkach prowadzonych pod zarządem pseudo-artystów, mnóstwo obrazów i rzeźb powierzonych odnowie wędrownych po-

złotników i nieuków utraciło na zawsze najpiękniejszą i najcenniejszą swą barwę i znaczenie.

Czas więc już jest odzyskać dla nauki choć to, co jeszcze pozostać mogło od zupełnej zaguby i zniszczenia, pożytecznem będzie niejedno uratować w zupełności, inne przynajmniej opisać, posegregować, a ztąd utworzyć niejako inwentarz zabytków sztuk budownictwa, rzeźby i malarstwa.

Temi pobudkami powodowana Delegacja Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, ułożyła w formie zapytań przewodnik dla opisu dzieł sztuki łącznie z rysunkami typów budownictwa, rzeźby i malarstwa; a Komitet Towarzystwa prosi prawdziwych miłośników sztuki, ażeby według poniżej zamieszczonych zapytań z uwzględnieniem zarazem tablic typowych, raczyli, w danym razie, oznaczając takowe odpowiednimi numerami, pod adresem Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, nadsyłać opisy znajdujących się w ich okolicy dzieł sztuki dla rozpoznania i bądź to naukowej porady, bądź rozświetlenia nicdość określonych typowych odmian stylowych.

A.

Nazwa miejsca, gubernia, powiat, miasto, osada lub wieś.

1. Gdzie to miejsce leży? Na górze, w dolinie, nad rzeką, jeziorem i t. p.

2. Czy w bliskości jest plac rynkowy? Jakiej formy jest ów plac? czy okrągły, prostokątny, kwadratowy i t. p.? Czy ten plac jest zbiciem kilku ulic lub też położony przy jednej ulicy, przy której z obu stron położone są domostwa?

3. Czy domostwa te stykają się bezpośrednio ze sobą czy może oddzielone ogrodami? Jakie nazwy mają ulice? Czy to miejsce lub miasto ma ślady obronnych wałów lub murów?

4. Czy są w nim bramy wjazdowe z wysokimi wieżami lub bez takowych? Czy do bramy wjazdowej prowadzi most jaki?

5. Czy są ślady oszańcowania i murowanych bastionów? Jak się te umocowania ziemne lub murowane nazywają? Może noszą nazwę Grodziska, Hradiszca i t. p.

6. Jakie nazwanio noszą przyległe opisanemu miejscu pola, góry, łąki, lasy, źródła i t. p.?

B. Kościół.

1. Czy w opisywanem miejscu jest kościół lub kaplica?

2. Czy kościół lub kaplica jest położona na górze, pagórku lub też na równinie?

3. Czy kościół stoi na miejscu otwartem lub też między zabudowaniami?

I. Wieża kościelna.

a) DZWONNICA.

1. Czy dzwonnica stoi swobodnie, czy przy kościele, lub na kościele zbudowana? Czy kościół ma więcej wież? Gdzie one umieszczone?

2. Czy dzwonnica jest murowana lub drewniana?

3. Czy dzwonnica ma murowane skarpy (Tab. I, fig. 7*b* i Tab. III, fig. 25, 26, 27)? Czy jest kwadratowa, okrągła, prostokątna lub wielokątna i czy na dole tyleż ma boków co i w górze?

4. Wiele pięter ma wieża?

5. Jaką formę mają okna wieżowe? Czy są okrągłe, kształtu jak na Tabl. II fig. 18 i 20? lub też półokrągłe albo ostroluczne (Tab. II, fig. 16 i 21) lub też parkowane (Tab. II, fig. 17 i 19)?

6. Czy dolne piętro wieży jest sklepienie lub też nakryte drewnianym stropem?

7. Czy schody prowadzące na wieżę są przybudowane na zewnątrz? Czy wejście do niej stanowią drzwi od wewnątrz lub zewnątrz? Czy schody są kamienne lub drewniane? Okrągłe lub prostolinijne?

8. Czy wieża ma szczyt i jakiego kształtu? Czy okrągły, ostroszczytowy, śpiczasty i t. p.

9. Czy jest na wieży zegar i w którym miejscu? Czy uderza w jeden lub kilka dzwonów? Czy te dzwony mają napisy i jak brzmią? W jakim charakterze liter są te napisy? czy podobne do zamieszczonych na Tab. XII, fig. 107, 108, 109, 110, 111, 112? Czy są na dzwonach wizerunki święte, herby i jakie? ozdobne opaski, plecionki i t. p. upiększenia?

10. Czy dach nad wieżą ma kształt piramidalny? Wiele boków ma ten dach? Czy ma kształt podobny do latarni (Tab. I, fig. 10 i 11)? Czy dach jest namiotowy lub siodłowy (Tab. I, fig. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8)? Jeżeli wieża jest drewniana, czy ma kształt podobny do zamieszczonych na Tab. XI, fig. 100 i 102 lub też do malej wieżyczki, przedstawionej na Tab. X, fig. 91 lub na Tab. XI, fig. 101? Czy przy dachu głównym wieży są inne male po rogach

lub z boku wieżyczki (Tabl. I, fig. 6 i 9, oraz Tab. XI, fig. 100 i 101)? Czy są w dachu wieżowym wyziery (dymniki).

11. Czy w wieży kościelnej jest lub było mieszkanie dla stróży we dnie i w nocy? Czy u góry znajduje się galerija na zewnątrz do wyglądu (Tab. I, fig. 9 i Tab. XI, fig. 100 i 101)? Czy ta galerija jest obudowana i zasłonięta podobnie jak na Tab. XI fig. 102)?

12. Czy zakończenie wieży kończy się krzyżem? gwiazdą? księżycem? słońcem? kogutkiem? lub też wizerunkiem świętego (Tab. I, fig. 12 *a b c d*)?

13. Jeżeli dzwonnica jest drewniana czy ma u dołu krużganek na słupach jak na Tab. XI, fig. 100? Czy te słupy są proste z ramionami lub bez? czy też ozdobne podobne do tych na Tab. XI fig. 105)?

14. Czy galerije górne wieżowe (Tab. XI, fig. 100, 101, 102 lit. *a a a*) jeżeli są obite deskami, posiadają u dołu ozdoby wyrzynane, podobne do przedstawionych na Tabl. XI fig. 106?

b) DZWONY.

1. Wiele dzwonów jest w wieży kościelnej?

2. Czy wiązanie dla dzwonów jest z drzewa sosnowego, dębowego lub modrzewiowego?

3. Czy dzwony wiszą nad sobą czy obok siebie?

4. Jakiej średnicy i wysokości są dzwony od samego ich spodu aż do korony?

5. Czy dolna krawędź dzwonu, jego helm i korona są ozdobne i w jaki sposób? Czy są napisy i w jakim charakterze (Tab. XII, fig. 107, 108, 109, 110, 111, 112)? Czy są herby, płaskorzeźby świętych i t. p. ozdoby? Jakiego świętego jest wyobrażenie? Co napisy opiewają? Czy napisy brzmią w łacińskim, polskim, staro-słowiańskim lub niemieckim języku?

6. Czy dzwony są wygiętej formy (Tab. X, fig. 96) lub też bardziej prostoliniżnej (Tab. X, fig. 99)? i jakiej wagi?

c) IZBA WIEŻOWA.

1. Czy jest pod wieżą kościelną lub w wieży izba na skład rozmaitych utensyljów przeznaczona? Czy ta izba opatrzona jest żelaznemi drzwiami i takimiż kratami okiennemi? Czy jest sklepioną? Czy sklepienie w niej jest opatrzone zebrami (Tab. IX, fig. 85 lit. *a a*)?

2. Czy są w tej izbie na składzie stare posągi z drzewa lub kamienia? latarnie? lampy? świeczniki? futerały na kielichy i monstrancyje? katafalki? dywany? autypedia? feretrony? stare mszaly, psalterze i kancjonały? stare

druki i rękopisy na pergaminie? stare obrazy? chorągwie i inne przedmioty z drzewa, metalu, płótna i t. p. i jakie?

II. Zewnętrzna postać Kościoła lub kaplicy.

1. Czy w ścianach zewnętrznych kościoła są pomieszczone kamienie i tablice nagrobowe? Czy tablice te są ozdobione płaskorzeźbami, herbami i innymi figurami? Jakie są na nich napisy i w jakim charakterze liter (Tab. XII, fig. 107, 108, 109, 110, 111, 112)? Jak brzmią te napisy? W jakim stanie utrzymane są te pamiątki?

2. Czy ściany kościoła lub kaplicy są z kamienia, cegły lub drzewa? Jeżeli z kamienia, czy on jest obrobiony w prawidłowe formy lub też naturalny? Czy ściany są mieszane z kamienia i cegły? Jeżeli kościół drewniany czy z drzewa sosnowego lub modrzewiowego? Czy kościół ma cokolwiek kamienny, podobny do tych na Tab. III, fig. 36 i 37? Jeżeli kościół jest drewniany, czy ma podwalinę na podmurowaniu i z jakiego materiału? Jeżeli kościół lub kaplica jest murowana, czy jest tynkiem pokryta? Jeżeli kościół drewniany, czy ściany gontem obite? Czy ściany są w dobrym stanie lub też spękane i zdezolowane? Czy tynk nie popadał i t. d.

a) OKNA KOŚCIELNE.

1. Czy okna mają formę okrągłą (Tab. II, fig. 18 i 20)? półkołową (Tab. II, fig. 13, 14, 15)? Czy są małe lub duże? Czy są z ukosami na obie strony (glify)? Może okna są ostrołuczne (Tab. II, fig. 16 i 21)? lub proste i wyginane (Zopf). (Tab. II, fig. 23 i 24)?

2. Czy oprawa okienna jest gładka lub profilowana? z kamienia? z cegły? lub z tynku?

3. Czy okno nie jest rozdzielone filarkiem środkowym (Tab. II, fig. 17 i 19)? lub szprosami (Tab. II, fig. 21)? Jeżeli nie ma tego, czy nie ma śladu że okno pierwotnie było innej formy?

4. Czy w oknie są szyby zwyczajne przezroczyste? Czy może kolorowe? Czy oprawne są w ramy drewniane, kamienne lub żelazne w olów? Jakiej formy są szyby?

5. Czy są malowania lub ich pozostałości na szybach okiennych? Co te malowania przedstawiają? Czy są na nich wizerunki świętych? herbów? napisów? dat wykonania (rok) lub też posiadają same opaski (fryzy) zdobne w liście, zwierzęta, perelki, sznurki, plecionki i t. d.?

6. Czy są napisy udowodniające datę z jakiej pochodzą podobne malowania, lub też czy podanie nie mówi przez kogo i kiedy podo-

bnego rodzaju obrazy na szkle były wykończone?

7. Czy są w kościele jakie okna okratowane i jakiej formy podobne okratowania?

b) ZEWNĘTRZNE OZDOBY ŚCIAN.

1. Czy Kościół murowany ma skarpy na zewnątrz (Tab. III, fig. 25, 26, 27)? o wielu ustępach takowe (Tab. III, fig. 25 a a a)? Czy skarpy kończą się piramidą (pinacle) (Tab. III, fig. 27a)? Czy też samą pochyłością daszku (spływnikiem) (Tab. III fig. 25 a a a)?

2. Czy ściany opatrzone są lizenami lub pilastrami (Tab. III, fig. 28g, 29g i 30g)? Jakiej formy są kapitele przy tyłach (Tab. III, fig. 28a, 29a i 30a)?

c) GZEMSY (Okapniki).

1. Czy Kościół lub Kaplica ma pod dachem gzems (okapnik) lub też prosty okap? Czy on się składa z kilku części (Tab. III, fig. 28d, 29d i 30d)? Czy pod nim jest fryz (Tab. III, f. 28e, 29e i 30e)? i architrav (ocap) (Tab. III, f. 28h, 29h i 30h)?

2. Czy gzems jest ozdobiony arkadkami jak na Tab. III f. 30 lub też kroju ostrołucznego (Tab. III, f. 35)?

d) SZCZYTY.

1. Czy kościół ma szczyty? Gdzie one się znajdują? czy od strony wschodniej lub zachodniej? lub może z boków kościoła nad oknami?

2. Czy szczyt jest prostoliniowy (Tab. IV f. 39)? czy jest płaski? lub spiczasty? mało wyginany? lub bardzo pokrzywiony (barocco)? (Tab. IV, f. 42 i 43)?

3. Czy są w szczycie kościoła lub na nim posągi lub inne ozdoby? Czy są w nim okna i nisze ozdobne? Czy ma na sobie jaki napis i co takowy opiewa? Czy są jakie znaki, herby, monogramy kamieniarskie lub murarskie. (Tab. X, f. 98 i t. p.)?

e) DACH.

1. Czy dach jest spadzisty (Tab. X, f. 90, 91, 92 i Tab. XI f. 101)? czy może płaski lub łamany o dwóch połaciach (mansard) i t. p.?

2. Czy dach kończy się kopułą? czy takowa jest z latarnią (Tab. I f. 10)? Czy w dachu są wyzery (dymniki) i jakiej one formy? Czy nad dachem wznosi się mala wieżyczka sygnaturką zwana? Jakiej ona formy? Czy podobna do umieszczonych na Tab. I, f. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, lub też do zamieszczonych na Tab. XI f. 101 i Tab. X fig. 91,

3. Czem dach jest pokryty? łupkiem, dachówką, blachą, gontem, dranicami i t. p.?

4. Czy na dachu są krzyże, gwiazdy, monogramy? Czy grzbiec dachu zakończony jest grzebieniem, podobnym do grzebienia na Tab. I f. 7 lub wyrzynanemi drewnianemi ozdobami przedstawionemi na Tab. XI f. 106? W jakim stanie znajduje się dach, czy jest dobry, czy też potrzebuje zmiany lub naprawy.

j) ZEWNĘTRZNY WYGLĄD KOŚCIOŁA.

1. Czy z zewnątrz kościół swym układem daje poznać, że jest jednonawowym (Tab. IV, fig. 38 i 41) lub trzynawowym (Tab. IV, fig. 39, 42, 44) albo wreszcie dwunawowym?

2. Czy nawa główna ma podobne skarpy jak i nawy boczne?

3. Czy okna w nawie głównej są tej samej formy co i w nawach bocznych?

4. Jeżeli kościół jest nietynkowany, czy ma szczyty podobne do wyrysowanych na Tab. IV, fig. 38, 40 i 41?

g) PREZBITERIUM I DOBUDÓWKI.

1. Czy prezbiterium jest na wschód lub też na inną stronę świata obrócone?

2. Czy Absyda jest zaokrąglona (Tab. V fig. 45)? półeliptyczna? wielokątna (Tab. V fig. 47)? lub prosta (Tab. V, fig. 44, 46, 48, 49)? Jeżeli absyda jest wielokątna, wiele ma boków?

3. Czy prezbiterium ma skarpy (Tab. V, fig. 47 a a)? Czy jest niższe od nawy głównej?

4. Oprócz prezbiterium czy kościół ma jakie przybudówki lub nadbudówki i z jakiej one strony? Czy te przybudówki stanowią: zakrystyją, przedsionek, kaplicę, sobótki inaczej zwane zamkami (Tab. X, fig. 91a i 93aa) ogrójce i t. p.

h) WEJŚCIA—PORTALE.

1. Wiele wejść ma kościół i gdzie się one znajdują?

2. Jakiego kształtu jest wejście? Czy ono jest prostokątne z pokryciem prostem (Tab. VI, fig. 53, 55, 57 i 58)? czy półkołowe (Tab. VI, fig. 54) romańskie? czy też ostroluczne (Tab. VI, fig. 50, 51, 52) lub nakoniec w stylu odrodzenia (renaissance) (Tab. VI, fig. 56, 57, 58)?

3. Czy do kościoła wchodzi się po stopniach na dół lub do góry? Ile jest tych stopni? Czy obramowanie jest ozdobione kolumnami (Tab. VI, fig. 50, 54, 58)? lizenami (Tab. VI, fig. 55)? arkadami (Tab. VI, fig. 50 i 54)? i t. p. lub nareszcie gzemsem?

4. Czy nad wejściami są jakie napisy, płaskorzeźby lub inne malarskie ozdoby? Jak brzmią te napisy? jakim charakterem pismo wykonane (Tab. XII, fig. 107, 108, 109, 110, 111, 112)?

5. Jeżeli kościół jest drewniany, czy nie ma wejścia obramowanego w podobny sposób jak to drzwi na tablicy X f. 97 przedstawiają?

6. Jeżeli wejście ozdobione jest kolumnami, półkolumnami i t. p. czy one rozłożone są skośnie (glifiasto) (Tab. VI, fig. 50, 54)? Czy słupy i kapitele są proste? lub też ozdobione przedmiotami z królestwa roślinnego i zwierzęcego (Tab. VI, fig. 54 i Tab. III, fig. 31a, 32a, 33a)?

7. Jeżeli wejście jest ostroluczne, czy łuki i pojedyncze członkowania zdobne są plecionkami, pasami i liśćmi?

8. Czy jest daszek z gzemowaniem nad portalem? czy znajdują się tamże na wierzchu krokiewnic, ozdoby, zwane żabkami (krabami) i kwiatony (Tab. III, fig. 27b i c c c)?

9. Czy portal ma posągi nakryte baldachimowemi wystawkami (Tab. IX, fig. 85 lit. b)? i czy tympan (Tab. VI, fig. 50 lit. e i fig. 54 lit. e) ozdobiony jest płaskorzeźbą kamienną?

10. Czy posągi ustawione są w niszach czy też na konsolach kamiennych, podobnych do tej na Tab. IX, fig. 85 lit. c). I w jakim to wszystko znajduje się stanie? czy w dobrym lub zniszczonym?

i) DRZWI.

1. Czy drzwi są pojedyncze lub dwuskrzydłowe? Z miękkiego lub twardego drzewa wykonane? Gładkie, szalowane lub filungowe? Czy są ozdobne robotą snycerską i co te ozdoby przedstawiają? Czy są na nich figury i jakie?

2. Czy zawiasy drzwiowe są widoczne lub kryte? długie lub krótkie? proste lub rozgałęzione (Tab. X, fig. 95)?

3. Czy zawiasy powyższe są cynowane?

4. Czy drzwi są zupełnie obite żelazem? Czy na okuciach są jakie napisy i jak one brzmią?

5. Czy zamek jest tak zrobiony, że można widzieć na zewnątrz jego mechanikę? Czy jest ozdobiony miedzią lub mosiądzem z grawirowaniem?

III. Wnętrze kościoła.

a) PRZEDSIONEK (Kruchta).

1. Czy przy wejściu do kościoła znajduje się przedsionek zwany kruchtą lub babieńcem?

2. Czy ta kruchta jest w ten sam lub podobny sposób zasklepiona co i kościół? Może ma tylko strop drewniany?

3. Czy w niej znajdują się po jednej lub po obu stronach kamienne ławki?

4. Czy w kruchcie jest kropielnica kamienna obecnie już nieużywana?

5. Czy w posadzkę lub w ściany kruchty są wpuszczone kamienne lub brązowe nagrobki? Jakie są na nich napisy, herby, płasko-rzeźby i t. d.?

6. Czy z kruchtą łączy się od zewnątrz obudowanie na drewnianych słupach zwane sobótkami lub zamszami (Tab. X, fig. 91a i 93a)? Czy sobótki podobne są opatrzone słupami prostymi lub ozdobnymi w rodzaju Tab. X fig. 105?

7. Może w miejscu właściwego przedsionku znajduje się przed kościołem podsienie na słupach prostych lub ozdobnych, podobne do przedstawionego na Tab. XI f. 101?

b) POSADZKA KOŚCIELNA.

1. Czy posadzka kościelna jest niżej lub wyżej położona niż posadzka w kruchcie? Wiele stopni na dół lub w górę prowadzi z przedsionka do kościoła?

2. Czy kościół ma posadzkę ułożoną z płyt marmurowych, kamiennych lub ceglanych? czy tylko podłogę lub posadzkę drewnianą?

3. Jakiego koloru są płyty marmurowe, kamienne lub ceglane? Czy te ostatnie nie są ozdobione weiskaniem rysunkami (ozdobami)?

4. Czy w bliskości kościoła lub jego okolicy nie znajdują się łomy kamieni lub marmuru, z którego posadzka została dostarczona?

5. Czy znajdują się w posadzce wpuszczone kamienie lub płyty nagrobne? Co jest na nich przedstawione? jakie postacie, herby, znaki, napisy i ich znaczenie?

c) STROP I SKLEPIENIE.

1. Czy kościół jest sklepiony czy też tylko trzećniowym sufitem lub belkowym stropem nakryty?

2. Czy prezbiterium jest sklepieniem?

3. Jeśli kościół ma trzy nawy, czy wszystkie są jednakowo zasklepione?

4. Czy rodzaj sklepienia w nawie głównej jest taki sam jak sklepienia w prezbiterium?

5. Czy w kościele wielonawowym opory sklepienia znajdują się w jednej wysokości?

6. Czy to jest sklepienie krzyżowe (Tab. IX, f. 80)? Czy ma występujące na zewnątrz żebra i klucze (Tab. IX, f. 85 lit. *aa* i f. 89)?

Czy żebra opierają się na konsolach (Tab. IX, fig. 85 lit. *b* lub *c*) lub też przedłużone w kolumienki podobne Tab. IX, fig. 83 lit. *a*?

7. Czy te konsole lub kolumienki są pojedyncze lub rozczłonkowane (Tab. IX, fig. 83)? proste lub ozdobne liśćmi, główkami ludzkimi lub zwierzęcymi fantazyjnymi? Czy te kolumienki mają kapitele i jakiego kształtu?

8. Czy klucze sklepieniowe ozdobione są herbami, napisami, monogramami i t. p. i jakimi? Czy w kluczu prezbiterium przedstawiony jest Baranek Boży lub wizerunek Chrystusa (Tab. IX, f. 89a i *b*)?

9. Czy nawa lub prezbiterium pokryte jest sklepieniem walcowym (T. IX, f. 81 i 88)? lub też sklepieniem krzyżowym bez żeberek wyskakujących (T. IX, f. 80 i 82)? Czy to sklepienie jest o pełnym półkolu lub eliptyczne? Czy to sklepienie ma lunety (Tab. IX, f. 81 lit. *a*)? lub płaskie pasy (Tab. XI f. 88)?

10. Czy pola sklepień ozdobione są sztukaterią lub malowaniem? co takowe przedstawiają? Czy niezamieszczone gdzie imię lub monogram malarza lub muratora podobnego do zamieszczonych na Tab. X, f. 98?

11. Jakiego rodzaju są te malowania? frescowe lub tempera? wapienne lub klejowe?

12. Czy sklepienie jest dyamentowe (Tab. IX, f. 84)? Czy może kościół posiada sklepienie kopulaste lub samą kopułę? Może sklepienie klasztorne? czy też trzećniowany sufit płaski lub wyginany w formie sklepienia? Czy pod takim sklepieniem lub sufitem przy ścianach znajduje się faseta.

13. Czy kościół nie posiada stropu drewnianego z widocznymi belkami? Czy te belki są fazowane lub zdobnie rzeźbane? Może pola między nimi (kasetony) zdobne są rozetami sztukatorskimi drewnianymi, listwami, pasami i t. p., bądź naturalnymi, bądź ozdobnie kolorowo malowanymi?

d) ŚCIANY.

1. Czy ściany od stropu lub sklepienia są oddzielone gzymsem? Jak on jest rozczłonkowany (Tab. III, f. 28*d*, 29*d* i 30*dd* oraz Tab. III, f. 34 i 35)? Czy posiada fryz i architrav (Tab. III, f. 28*ch*, 29*ch* i 30*ch*)?

2. Czy ściany są podzielone na pola przedłużonymi żebkami z kolumnkami lub też leżącymi, pilastrami, oraz półkolumnami?

3. Czy te pilastry lub półkolumny mają bazy (Tab. III, f. 28*b*, 29*b* i 30*b*)? Cokły (T. III, f. 28 lit. *ii*) i kapitele (T. III, fig. 28*a*, 29*a* i 30*a*)?

4. Czy kapitele są proste lub bogato rozczłonkowane i ozdobione przedmiotami z królestwa fauny i zwierząt fantastycznych? Czy one są wykonane z kamienia, gliny palonej lub gipsu z wapnem?

e) NAWA.

1. Ile naw ma kościół?

2. Czy, jeżeli kościół więcej jak o jednej nawie, nawy są od siebie przedzielone kolumnami czy też filarami? Czy filary są czworokątne lub osmiokątne gładkie (Tab. IX, f. 86) lub też lizenami i półkolumnkami stanowiącymi przedłużenie żeber ozdobione (Tab. IX, f. 87)? Czy są kamiennie, lub mrowane i tynkowane, czy też sztucznym marmuryzowaniem powleczone?

3. Czy wszystkie nawy są jednej wysokości, lub też nawa główna wystaje nad boczne i w tym ostatnim razie czy jest oświetlona własnymi oknami?

4. Czy nawy boczne są zakończone półkolistą absydą (Tab. V f. 45)? wielokątem (T. V f. 47), lub też prostolinijnie (Tab. V, fig. 44, 46, 48, 49)?

5. Czy nad bocznymi nawami znajdują się galerie (oratoria)? W ogóle czy jest w kościele jakie oratorium i gdzie?

6. Czy kościół jest zbudowany w formie krzyża?

7. O ile stopni wyżej leży prezbiterium od nawy głównej?

8. Czy między nawą główną i prezbiterium jest pomieszczona na wysokości oporu sklepieniowego belka drewniana zwana tęczą (Tab. X, fig. 90)? Czy znajduje się nad tą belką krucyfik w otoczeniu świętych lub aniołów? Czy ta belka ma formę prostą lub wyginaną? Czy są na niej jakie napisy? data? i w jakim charakterze jest pismo? Co napisy opiewają, czy jest malowana i t. p.

f) CHÓR.

1. Gdzie się znajduje chór? przy wielkim ołtarzu lub też na przeciwnej stronie od tego?

2. Czy chór spoczywa na sklepieniu? czy na kolumnach, filarach lub też wprost na belkach drewnianych zbudowany?

3. Wejście na chór czy jest z wewnątrz czy z zewnątrz kościoła?

4. Czy obok chóru głównego nie ma drugiego chóru, zwanego literackim? Czy w tym razie jest przy tym ostatnim osobna izba dla bractwa i co się w niej znajduje?

g) KAPLICE.

1. Czy są do kościoła przybudowane kaplice? i gdzie?

2. Czy te kaplice są podobnie jak kościół zbudowane i ozdobione? Czy mają podobne sklepienia, okna, drzwi i t. d. jak kościół? Czy mają swe własne nazwy? Czy są od kościoła kratą lub drzwiami oddzielone?

3. Czy obok lub pod kościołem nie ma podziemnych kaplic? Może są dwie kaplice jedna nad drugą zbudowane?

h) ZAKRZYSTYJA.

1. W jakim miejscu znajduje się zakrzystyja?

2. Czy ma oddzielne wejście z zewnątrz?

3. Czy jest zbudowaną i zasklepioną podobnie do kościoła?

4. Czy nie ma nad zakrzystyją izby zamkniętej drzwiami żelaznymi lub żelazem okutem? z oddzielnie prowadzącymi do nich schodami?

5. Czy ta izba jest zasklepiona i jak?

6. Jaki kształt mają jej drzwi i okna?

7. Czy w niej nie ma skrzyni dębowej okutej żelazem z mocnymi zamkami? Może taka skrzynia jest całkiem żelazna?

8. Czy w tej izbie nie ma starych szaf aparatowych ze starymi ornatami, kapami i t. d., obecnie już nie używanymi? Jakiej więcej przedmioty znajdują się w tej izbie? Czy przy kościele w ogóle jest jakiś skład starzyzny i gdzie się znajduje? Czy poddasze użyte jest na skład takowy? Co się w nim przechowuje?

9. Czy zakrzystyja ma przy zewnętrznym wejściu kamienną kropielnicę?

i) GROBY.

1. Czy w kościele znajdują się jakie groby? Gdzie one leżą? Jakiej napisy i herby mają kamienie grobowe? Wypisać takowe.

2. Czy były groby kiedy otwierane? Co w nich znaleziono?

IV. Wewnętrzne urządzenie kościoła.

a) OLTARZE.

1. Wiele ołtarzy ma kościół?

2. Gdzie one stoją?

3. Czy w prezbiterium obok wielkiego ołtarza są jakie inne boczne ołtarze?

4. Czy pod chórem muzycznym jest ołtarz, lub też w oddzielnej kaplicy?

5. Czy który z ołtarzy ma nazwę „stary” lub jaką inną szczególną nazwę? Może jest

oltarz na środku kościoła między nawą i prezbiterium?

6. Czy wielki oltarz odstawiony jest od ściany do przechodu, czy też do takowej przypiera?

7. Czy za głównym oltarzem znajduje się wejście do zakrystyi lub innego jakiego pomieszczenia?

8. Czy nie ma za oltarzem okna zamurowanego? Jaki ono miało kształt?

9. Czy z prawej i lewej strony wielkiego oltarza są otwory opatrzone zasłonami (portierami), jak: drzwi, portale, arkady i t. p., które służą do wchodzenia i wychodzenia?

10. Czy za oltarzem nie przechowuje się jaki obraz?

11. Może wielki oltarz składa się z dwóch części, jednej niższej, wolno naprzód wystającej i drugiej wyższej, opartej na mense i w tył cofniętej?

12. Czy mianowicie w kościołach klasztor-nych, za wielkim oltarzem nie ma jeszcze drugiego oltarza?

13. Ile stopni ma oltarz wielki?

14. Jaka jest jego wysokość? i szerokość? Ile stopni mają boczne oltarze?

15. Jaka jest ich wysokość i szerokość?

b) STÓŁ OFIARNY—MENSA.

1. Czy mensa jest murowana?

2. Czy ma kamienny blat? z jednej sztuki (monolit)?

3. Może cała mensa jest z kamienia?

4. Czy blat jest opatrzony gzemsem?

5. Czy ściana frontowa mensy jest ozdobiona ornamentami, figurami lub malowaniem?

6. Czy kamienna lub murowana mensa okryta jest drewnianem szalowaniem (obłożeniem)?

7. Czy oprócz zagłębienia na oltarz przenośny (portatel) nie znajdują się na płycie oltarzowej po rogach powycinane krzyże?

8. Czy nie widać w środku pod płytą oltarzową zamurowanego niegdyś otworu? lub blatu opatrzonemu wyciętym krzyżem, pokrywającego tenże otwór? Co się znajduje w tym otworze? Może jest ołowiana puszka zawierająca zawinięte w jedwab' relikwie, paski pergaminowe z napisami, pieczęcie, monety i t. p.

9. Czy na mense murowanej znajdują się napisy rubryką pisane? Jaka jest ich treść?

10. Jakie relikwie są w obecnym oltarzu (altare portatile) przechowywane i jak brzmi autentik?

11. Kiedy, altare portatile, był poświęcony w jakim roku i w dzień którego świętego? Czy dzień poświęcenia zgadza się z datą portatelu? Czy w nim przechowywane relikwie zgadzają się z istnieniem świętego, pod wezwaniem którego oltarz jest poświęcony, lub którego obraz jest w oltarzu?

c) OBUDOWA OLTARZA.

1. Czy oltarz ma słupy, kolumny, leżeny i t. p.?

2. Czy tabernaculum jest stałe lub ruchome?

3. Gdzie jest pomieszczona eucharystya?

4. Jakie posągi świętych znajdują się w obudowie oltarzowej?

5. Czy obraz lub posąg w oltarzu zgadza się z nazwą patrona kościoła?

6. Jacy święci są na oltarzu plastycznie albo obrazowo przedstawieni?

7. Czy posągi na oltarzu są pomalowane farbami lub też w zupełności złocone? (Tab. XIII, fig. 3).

8. Czy obudowanie oltarzowe wykonane jest z muru, marmuru, kamienia, stiuku lub drzewa?

9. Czy jest pomalowany czarną lub inną farbą i złocony, lub też na pokładzie kredowym pomalowany ze sztrychami i złocony? W ogóle jaką ma powłokę?

10. Czy na oltarzu znajdują się herby i co one przedstawiają? (Tab. XIV f. 5).

11. Czy jest na oltarzu oznaczony rok budowy? lub wyjątki i sentencyje z Pisma świętego? Co one opiewają?

12. Czy znajdują się na oltarzu przedmioty metalowe jak: tabernaculum, oprawy kanonowe, krzyże, relikwiarze (Tab. VIII, f. 70, 71, 76 i 77)?

13. Czy oltarz jest obstawiony drewnianymi relikwiarzami zwanymi palmami?

14. Czy tablice kanonowe są pisane na pergaminie lub drukowane na papierze i jakim pismem?

15. Czy po prawej stronie tabernakulum znajduje się świecznik ramienny zwany biskupim?

16. Czy zamiast poduszek mszalnych były używane pulpity i czy one są jeszcze zachowane?

17. Czy na oltarzu utrzymało się antepedium płócienne, jedwabne, ozdobione perłami, szychem złotym, paciorkami bursztynowymi i t. p.? Czy ono pochodzi z dawniejszych czasów lub też niedawno sprawionemi zostały.

Może antepedium wykonane ze starego dywanu, gobelinu? Co gobelin za obraz przedstawia?

d) OLTARZ SZAFKOWY—CIBORIUM.

1. Czy w kościele zachował się jeszcze ołtarz szafkowy, w którym obraz główny jest zamykany przez dwie połowy boczne? Czy obrazy w tym ołtarzu są malowane na złotem tle? (Tab. XIV, f. 2, 3, 4, oraz Tab. XV f. 7)? Czy środkowe pole jest malowane lub też plastycznie figurami w całości wypełnione?

2. Czy architektura jest ozdobiona w nim pinaklami, iglicami, wieżyczkami, baldaszkami, plecionkami i ozdobami liściastymi (trifolia) i czy te są malowane lub złoczone?

3. Czy ołtarz podobny posiada jaki napis, datę, monogram (Tab. X f. 98)? Jaka jest treść napisów i w jakim charakterze pismo (T. XII, fig. 107, 108, 109, 110, 111, 112)?

4. Czy ołtarz taki ma podobnego stylu tabernakulum? lub też innego?

5. Gdzie jest umieszczona eucharystya?

6. Czy w kościele jest na czterech słupkach spoczywający, kaplicowaty baldachin, pod którym między słupkami postawiona jest prosta mensa z niskim przedziałem i tabernaculum (ciborium)?

7. Czy ołtarz taki ma kolumny proste z gzemsami, kapitelami, bazami mniej więcej prostych form? czy też kolumny szrubowate z gzemsami i fryzami wyginanemi fantazyjnie, ze szlimacznicami, esownicami i t. p. (Styl powstały w XVIII wieku, kiedy peruki były najbardziej w modzie).

e) OLTARZE SZCZEGÓLNEJ WAŻNOŚCI.

1. Czy w ołtarzu znajduje się obraz, do którego schodzą się pielgrzymi na tak zwany odpust?

2. Jakie są legendy co do tego obrazu?

3. Czy ten obraz lub posąg jest otoczony wotami? Jakie są na nich napisy i rysunki? Czy są jeszcze inne podarunki wotywnie, jak: ręce, nogi, oczy, medale i t. d.?

4. Jeżeli jest obraz w ołtarzu na czym jest malowany? na drzewie, blasze, płótnie i t. p.? lub jeżeli jest posąg, czy takowy jest z drzewa, metalu lub innego materiału? Może to jest sam szkielet tylko z głową, rękami i nogami, a tylko w suknie ubrany (Tab. XIII fig. 3)?

5. Czy relikwie świętego, pod którego wezwaniem jest kościół poświęcony, są w innym ołtarzu a nie w wielkim?

6. Czy w kościele znajduje się ołtarz poświęcony jakiemu patronowi tej okolicy?

7. Czy w kościele jest ołtarz poświęcony M. Boskiej, Ś. Rochowi, Ś. Antoniemu i innym świętym, którzy w razach wielkich wypadków krajowych są przez pobożnych wzywani? Czy patronowie kraju znajdują się w kościele?

8. Czy nie znajdują się na jakim ołtarzu złożone z dawnych czasów trofea wojenne? Czy się na wieczną pamiątkę przechowują w kościele rynsztunki, buławy, sztandary, chorągwie, laski marszałkowskie, buzdygany i t. p., opisać jakiego są kształtu, z czego zrobione, z jakiego pochodzą czasu lub przez kogo zostały złożone w kościele?

f) OBRAZY OLTARZOWE.

1. Czy ołtarz jest jednym lub wieloma obrazami ozdobiony?

2. Jakie są ich wymiary w świetle?

3. Co przedstawiają obrazy? Ile figur liczy obraz?

4. Czy obraz jest malowany na płótnie, drzewie, blasze miedzianej, blasze żelaznej lub marmurze?

5. Czy obraz ma tło złote ozdobione rysunkami rytymi (Tab. XIV, f. 2, 3, 4).

6. Czy na obrazie znajduje się podpis lub monogram artysty (Tab. X, f. 98)? takowy znajdować się może na kamieniu, słupie, obramowaniu sukni jednej z figur malowanych i t. p.

7. Czy w ogóle obraz oznaczony jest jakim znakiem np. kółkiem, sercem, strzałą, tarczą i t. p., któryby mógł być oznaką i symbolem artysty malarza?

8. Może imię malarza jest oznaczone na tylnej ścianie obrazu lub w aktach i księgach kościelnych metrycznych i t. p.?

9. Czy obraz jest dobrze zachowany? czy ściemniały? odnawiany i kiedy? czy jest zupełnie nowy? Czy malowany jest farbami olejnymi czy też tempera, żywicznymi lub woskowymi?

g) SANKTUARIUM.

1. Czy w prezbiterium po stronie prawej czyli ewangelicznej jest żelazną zamykaną kratką oddzielona wnęka gdzie dawniej przechowywali eucharystyją z właściwą kamioną lub drewnianą obudową (Tab. VII, fig. 60, 63 i 59)?

2. Czy na tejże ścianie prawej znajduje się podobna nisza od strony zakrystyi zamykana drzwiczkami?

3. Czy na sanktuarium są jakie napisy? jakiej treści i w jakim charakterze pismo (Tab. XII, fig. 107, 108, 109, 110, 111, 112)? czy są jakie herby, monogramy lub inne ozdoby lub znaki cechowe?

4. Czy kratka lub drzewiczki są oznaczone literami IHS, GMB i t. p.?

5. Czy na stronie epistoly znajdują się podobne lecz nie tak bogato ozdobione wnęki do przechowywania naczyń kościelnych, jak: kielichy, ampułki i t. d.

6. Czy w Prezbiterium znajduje się piscina vel wytrysk wody do umywania rąk kapłana?

l) WIECZNA LAMPA—CHERUBIM—PASCHAL.

1. Jak jest umieszczona wieczna lampa?

2. Z jakiego metalu jest zrobiona? Czy w kościele a mianowicie przed Sanctuarium wiszą jeszcze inne lampy? czy są jakie ślady że takie lampy były zawieszane niegdyś?

3. Czy stoją przy wielkim ołtarzu dwa wielkie świeczniki zwane cherubiny (Tabl. VIII f. 79)? Jak są wielkie, jakiego kształtu i z jakiego materiału wykonane? Czy stoją na kamiennych podstawach? Czy są opatrzone napisami, herbami i t. d.? Czy nie ma wiadomości kto takowe zrobił i ofiarował?

4. Czy jest świecznik Paschal zwany? czy on jest z metalu lub innego materiału wykonany? Jakiego on jest kształtu (T. VII f. 61)? Czy jest ozdobiony liśćmi i kolecami? Czy na świecach są jakie wizerunki wotywnic i t. p.?

2) STALLE PONTYFIKALNE I ŁAWKI KOLATORSKIE.

1. Czy zachowały się w prezbiterium wmurowane i nakryte stalla dla księży (Sedilia, pontyficalia)?

2. Czy nie ma w prezbiterium stali dla zakonników lub krzesła dla patronów i kolatorów kościoła lub też dla innych dostojników miejscowych.

3. Czy znajduje się ławka pulpitowa lub fotel z boczniemi krzesłami dla asysty pontyfikalnej?

4. Czy stalle są ozdobione ornamentami, z jakiego drzewa są wykonane, czy są na nich jakie napisy, herby, znaki i co one znaczą?

k) ŁAWKA vel PULPIT DO KOMUNII.

1. Czy jest w kościele ławka do komunii? czy z kamienia, drzewa lub metalu? a może zrobiona jest z materiału mieszanego?

2. Wiele stopni do niej prowadzi?

3. Jakiego jest kształtu? czy jest ozdobiona snycerską robotą? czy ma jakie napisy? jaka jest ich treść i jakiego charakteru pismo?

4. Czy ławkę podobną stanowi pulpit wsparty na balustradzie oddzielającej nawę od prezbiterium? Jeżeli tak jest, opisać z czego jest zrobiona powyższa balustrada, jakiego kształtu, jak wysoka i długa? W ogóle czy kościół między nawą i prezbiterium jest przedzielony jaką przegrodą lub barjerą i z jakiego materiału takowa wykonana?

l) KAZALNICA.

1. Gdzie jest umieszczona kazalnica? czy w rogu muru, czy przy tęczy kościelnej lub też z boku przy filarze kościelnym?

2. Z czego jest zrobiona: z kamienia, marmuru lub drzewa?

3. Czy stoi na kolumnie lub też wisząca?

4. O wielu ścianach jest kazalnica? może jest okrągła?

5. Jak wysoko jest od podłogi kościelnej do wierzchu parapetu i spodu baldachimu?

6. Czy parapet jest ozdobiony statuami, malowaniem lub inkrustacją? może ozdobiony jest płaskorzeźbą? Co takowa przedstawia? Czy owe przedstawienia i posągi są ze starego lub nowego testamentu wyjątkami?

7. Skąd się wchodzi na kazalnicę? z kościoła, zakrystyi lub innego miejsca?

8. Czy parapet schodowy, jeśli się takowy znajduje, jest czym ozdobiony i w jaki sposób?

9. Czy na kazalnicy jest wizerunek Chrystusa lub innego świętego? Czy pod spodem baldachimu jest symbol S. Ducha w postaci gołębiczy?

10. Czy ambona ma jakie napisy, herby i t. p. jak one brzmią i co przedstawiają?

11. Czy na kazalnicy stoi kamienny lub drewniany pulpit?

12. Czy na tylnej ścianie kazalnicy są jakie ozdoby lub monogramy np. IHS i t. p. W jaki sposób jest ozdobiony baldachim? i jakiego jest kształtu?

13. Czy kazalnica jest malowana, złocona lub czy w ogóle pokryta jaką powłoką?

l) CHRZCIELNICA.

1. Czy chrzcielnica stoi w kościele lub w osobnej kaplicy?

2. Czy ona jest metalowa, kamienna lub drewniana? Jakiego kształtu (Tab. VII, f. 62, 64, 65, 66, 67 i 68).

3. Czy posiada jakie herby, napisy i jak one brzmią? jakiego charakteru jest pismo (Tab. XII, f. 107, 108, 109, 110, 111 i 112)?

4. Może kościół ma dwie chrzcielnice: starą i nową, z tych pierwsza już nieużywana lub też zamieniona na kropielnicę w krucheie?

5. Jaka jest pokrywa i zamknięcie chrzcielnicy?

6. Jakiego kształtu jest pokrywa? Czy jest zakończona krzyżem, statua Chrystusa lub S. Jana? Czy nie są na niej przedstawieni SS. apostołowie?

7. Jakiego jest kształtu kociołek metalowy chrzcielnicy? jakiego rodzaju ten metal, czy są na nim jakie napisy, herby i t. p?

m) KONFESJONALY.

1. Wiele konfesjonałów znajduje się w kościele?

2. Jakiego są kształtu? z jakiego drzewa wykonane? czy są inkrustowane, rzeźbione lub obrazami ozdobione? Czy są na nich jakie napisy, znaki, emblematy i t. d.?

n) OBRAZY, POSĄGI, KALWARYJE.

1. Czy oprócz obrazów oltarzowych kościół posiada inne jeszcze obrazy? Statuy? i stacye męki pańskiej zwane kalwaryje? opisać takowe.

2. Czy nie było na ścianach malowań, które obecnie są zatynkowane? Czy nie ma śladów tego w księgach kościelnych? Jakiego rodzaju były podobne malowania i co przedstawiały?

o) EPITAFIUM.

1. Czy są w kościele i gdzie drewniane lub kamienne oraz malowane epitaphia (Tab. XIII f. 5)? Co one przedstawiają? Jeżeli są jakie napisy, zdjąć w całości takowe z oznaczeniem charakteru pisma.

2. Czy w kościele lub na zewnątrz znajdują się nagrobki tej rodziny lub osoby, o której epitaphium wspomina?

q) GRÓB S-ty—KRZYŻE KONSEKRACYJNE.

1. Czy kościół posiada wyobrazenie grobu Chrystusa? Jakiego on kształtu i gdzie pomieszczony?

2. Wiele krzyżów konsekuracyjnych znajduje się wewnątrz na ścianach kościoła? z czego one są wykonane? czy są tylko malowane? Jakiej formy są te krzyże? Czy są równoramienne? czy też w formie krzyża łacińskiego?

r) BRACHTWA.

1. Czy jest przy kościele kaplica oddzielna, lub inne pomieszczenie dla bractwa?

2. Czy są statuta tego bractwa i jakiej treści?

3. Kiedy bractwo ustanowione i do jakiego czasu istniało jeśli jest zniesione?

4. Czy bractwo owe posiadało jakie oznaki, jak: skaplerze, medale i t. p.

5. Czy są brackie skrzynie na światło, jakiego kształtu? może są ozdobione rzeźbą lub malowaniem? co te malowidła przedstawiają? Czy są jakie inne pozostałości po bractwie, jak: księgi, chorągwie, feretrony, latarnie i t. p. Opisać takowe po szczególe pod względem treści, kształtu, materyjału, ozdób i t. d.

s) ŁAWKI KOŚCIELNE.

1. Czy kościół posiada ławki ozdobione rzeźbą i malowaniem? Czy są na nich jakie herby, napisy i t. p.? Jakiego są kształtu ławki? Czy są inkrustowane i z jakiego drzewa wykonane?

t) RÓŻNE STAROŻYTNOŚCI.

1. Czy dzwonek przy zakrystyi ma jaki napis i w jakim charakterze pisma? Czy dzwonek ten ma specjalne zawieszenie z żelaza lub drzewa wykonane?

2. Czy szafy w zakrystyi są ozdobione rzeźbą lub malowaniem? co te malowidła przedstawiają? Może szafy i szuflady na aparaty kościelne są inkrustowane? opisać w jaki sposób? Jak wielkie są te szafy i z jakiego drzewa? Czy okucia przy nich są żelazne lub połączone z brązem? Słowem czy okucie jest ozdobne lub nie.

3. Czy w zakrystyi znajdują się pozostałości po starych oltarzach, np. obrazy na drzewie malowane, stare kanony, posągi i t. d.?

u) STARE APPARATY.

1. Czy są w zakrystyi stare alby i ornaty, na których są plastycznie wyrobione wyobrażenia świętych? Z jakiego one są wyrobione materyjału?

2. Czy nie ma tam starych wyszywanych perlami Humerałów?

3. Czy nie ma przy powyższych przedmiotach Pluviałów (Pluviale), wyobrażenia trzech króli lub ich monogrammu, ozdobnych klanier i t. p.

4. Czy zachowały się jakie stare antepedia z płótna, jedwabiu lub innego materyjału? z wyobrażeniami figurowymi, herbami, napisami, datą i t. d.? Czy są na tych przedmiotach z innych materyjałów wykonane z boków ornamenta, na których znajdowałyby się postacie smoków, lwów, orłów i t. p.?

5. Czy nie ma starej alby z kolorowem po brzegach obramowaniem?

6. Czy nie ma w kościele starych dywanów z wyobrazeniami figurycznymi i co one przedstawiają?

7. Czy nie zachowały się jakie stare tapety ozdobne, któremi w czasie wielkich uroczystości przystrajały się ściany obok wielkiego ołtarza? Czy są na takowych jakie wyobrażenia i jakiego rodzaju?

w) STARE SPRZĘTY OLTARZOWE.

1. Czy zachowały się w kościele stare kielichy? jakiej one są formy? (Tab. VIII, fig. 69, 72, 73, 74, 75)? czy są ze srebra, złota lub tylko złocone?

x) CHÓR DLA MUZYKI.

1. Czy jest chór dla muzyki lub więcej chórów, gdzie takowe umieszczone? Czy na chórach nie ma starych instrumentów lub nut? Jeśli są, to jakie?

y) ORGANY.

1. Czy są organy, przez kogo i kiedy zbudowane i fundowane, i jakie mianowicie? ich forma, materiały, wielkość, ilość rejestrów i t. p.

z) CHÓR BRACTWA, KANCJONAŁY.

1. Czy są lub byli przy kościele tak zwani literaci (bractwo literackie)? Czy nie ma gdzie ich wizerunków, czy nie mieli przy chórze oddzielnej izby, w której są skrzynie z nutami?

2. Czy nie przechowały się kancjonały po tych literatach i jakie? gdzie drukowane, pisane i jak ozdobione?

C.

Cmentarz kościelny i grzebalny.

1. Czy cmentarz jest naokoło kościoła lub też leży na zewnątrz za miastem lub wsią?

2. Jaką przestrzeń zajmuje?

3. Jakie jest jego położenie, na równinie czy pod górą?

4. Kiedy cmentarz założony?

5. Czy pola, łąki i t. p. nie mają nazwy, oznaczającej iż na nich kiedyś był cmentarz? zwane *śalami*, *mogilami*, *okopami*, *kościeliskami* i t. p.

6. Czy cmentarz jest ogrodzony czem? jakie jest ogrodzenie co do materiału, konstrukcyi ozdób, napisów?

7. Czy są na nim kapliczki podobne jak na Tab. XI f. 103*abc*, lub inne?

8. Czy jest kościółek lub kapliczka na cmentarzu? Jeśli jest, opisać podług powyższych pytań. †

9. Czy kościółek nie był pierwotnie parafialnym?

10. Czy jest na cmentarzu osobna dzwonnica? jaka? Czy nie ma na cmentarzu osobnej budowy w formie słupa z latarnią, gdzie się pali lub paliła lampa za zmarłych?

11. Czy są jakie inne budowle na cmentarzu? Kostnica—jaka? co do materiału, ozdób, napisów, herbów, dat i t. p. Izba przedpogrzebowa, groby rodzinne, mieszkanie grabarza, służby, dzwonnika i t. d.

12. Krzyże, nagrobki, posągi, ambona oddzielna? to wszystko opisać.

D.

Plebania, probostwo, dziekanat.

1. Jaka budowla? opisać szczegółowo.

2. Księga pamiątkowa (liber memorabilium) czy się znajdują na plebanji, jak również metryczna księga, od którego roku zaczęta, ile tomów?

3. Czy są oddzielne księgi zmarłych, archiwa, rachunki, inwentarze, nadania, pargaminy, pieczęcie i t. p., lub czy były? i gdzie obecnie się znajdują?

4. Księgi do śpiewów, mszały, graduale, cantionale, psalterze i t. p. i jakie mianowicie?

5. Inne zabytki, obrazy, krucyfiksy, posągi, szafy rzeźbione lub inkrustowane, piece z kafli ozdobnych, naczynia metalowe, tace i t. p. dać opisy szczegółowe co do materiału, formy, wielkości, ozdób, napisów, nazwisko wykonawców (autorów) jeśli możliwe? fundatorów i t. p.

6. Napisy na belkach plebanji, czy są jakie? stare druki, biblioteka (opisać).

7. Fundatorowie, kollatorowie, akty nadawcze z dawnych czasów opisać.

E.

Inne starożytności.

1. Osobliwości miejsca samego, stare budowle, kościoły, kaplice i domy modlitwy innych wyznań, ratusze, jakie w nich sale, piwnice, sprzęty, piwnice czy nie służyły za więzienia; czy na rynku lub placach nie ma figur, słupów wotywowych lub na pamiątkę zarazy? wodozbiory, fontanny, starożytne drzwi do domów, wysokie szczyty ozdobne, okna i t. p., tak w publicznych jak i prywatnych budowlach.

36. Typy cokulów z epoki romańskiej i o-
37. strokucznej

TABLICA IV.

38. Widok frontowy byłego kościoła Ś. Ducha w Radomsku, w. XIV.
39. Widok frontowy kościoła klasztornego w Sulejowie.
40. Szczyt kościoła P. Maryi w Gdańsku.
41. Widok frontowy kościoła Św. Anny w Wilnie, 1392 r.
42. Widok frontowy kościoła OO. Bernardynów we Lwowie.
43. Widok frontowy kościoła OO. Bernardynów w Łucku.

TABLICA V.

44. Szczyt absydalny kościoła Św. Jakóba w Sandomierzu.
45. Absyda kościoła Ś. Trójcy w Strzelnie.
46. Szczyt absydalny kościoła byłych OO. Franciszkanów w Zawichoście.
47. Szczyt absydalny kościoła Ś. Tomasza w Stobnicy, fund. Kazimierza króla, w. XIV.
48. Szczyt absydalny kościoła b. Ś. Ducha w Sandomierzu, r. 1622.
49. Szczyt absydalny b. kościoła w Krużynie.

TABLICA VI.

50. Portal południowy w kościele Ś. Jakóba w Sandomierzu.
51. Portal kościoła w Wilnie.
52. Drzwi wchodowe z Wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie.
53. Drzwi wchodowe z Wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie.
54. Portal północny w kościele Ś. Jakóba w Sandomierzu.
55. Drzwi z dawnego zamku w Baltowie.
56. Drzwi wchodowe główne z kościoła parafialnego w Radomsku.
57. Typ drzwi w stylu odrodzenia.
58. Typ drzwi w stylu odrodzenia z biblioteki wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie.

TABLICA VII.

59. Tabernakulum z kościoła w Berfeld na Węgrzech.
60. Tabernakulum szafkowe z kościoła P. Maryi w Wiedniu.
61. Arbor paschalis w kościele w Königsluter.
62. Chrzcielnica brązowa w kościele Ś. Jana w Toruniu.
63. Tabernaculum z byłego kościoła w Odechow, r. 1460.

64. Chrzcielnica brązowa w kościele katedralnym w Lublinie.
65. Chrzcielnica w kościele w Rzęgocinie.
66. „ „ w Grójcu, w. XV.
67. „ „ OO. Dominikanów w Krakowie.
68. Chrzcielnica w kościele parafialnym w Odessie.

TABLICA VIII.

69. Hostiarium.
70. Relikwiarz z kościoła Ś. Floryjana w Krakowie.
71. Relikwiarz srebrny Ś. Magdaleny z kościoła parafialnego w Stopnicy, fundacji Kazimierza W-go, r. 1370.
72. Kielich z kościoła w Kremsmünster, w. IX.
73. „ „ w Kamienicy, w. XV.
74. „ „ w Stopnicy, w. XVI.
75. Typ kielicha w stylu odrodzenia.
76. Relikwiarz z kościoła P. Maryi w Krakowie.
77. Relikwiarz z kościoła P. Maryi w Krakowie.
78. Monstrancja w kościele parafialnym w Brzezinach (powiat Rawski), r. 1653.
79. Świecznik z epoki romańskiej w muzeum Cluny, w. XII.

TABLICA IX.

80. Typ sklepienia krzyżowego.
81. „ „ walcowatego z lunetami.
82. „ „ ostrołucznego.
83. Wspornik arkadowy z prezbiter. kościoła b. OO. Franciszkanów w Zawichoście, fundacji Grzymisławy, żony Leszka Białego z r. 1258, w. XIII.
84. Typ sklepienia dyjamentowego z pasem tęczowym.
85. Typ zóber sklepieniowych z kościoła katedralnego na Wawelu w Krakowie.
86. Typ filarów romańskich.
87. „ filaru ostrołucznego.
88. Typ sklepienia walcowego z pasami.
89. Typ kluczków sklepieniowych ostrołucz.

TABLICA X.

90. Przecięcie poprzeczne kościoła modrze-wiowego w Gidlach, w. XIII.
91. Widok frontowy od strony zachodniej kościoła parafialnego w Gidlach, w. XIII.
92. Plan kościoła parafialnego w Gidlach.
93. Widok absydalny kościoła parafialnego w Gidlach.
94. Widok od strony południowej kościoła w Gidlach.
95. Typy zawias drzwiowych.

96. Typ dawnego dzwonu z kościoła Ś. Cecylii w Kolonii.
97. Drzwi wchodowe w kościele drewnianym w Szathmar w Węgrzech.
98. Typy monogramów rzeźbiarzy, kamieniarzy.
99. Typ dzwonu nowoczesnego.

TABLICA XI.

100. Dzwonnica drewniana przy kościele w Nyrbator w Węgrzech.
101. Kościół drewniany w Wörösmarat w Węgrzech.
102. Dzwonnica drewniana przy kościele parafialnym w Lubomlu na Szląsku Pruskim.
103. Figury drewniane przydrożne na Żmudzi.
104. Dom drewniany typu polskiego.
105. Typy słupów podniesionych i sobótkowych przy kościołach i t. d.
106. Typy ozdób wyrzynanych z dosek przy budowach drewnianych.

TABLICA XII.

107. Napis na chrzcielnicy brązowej w katedrze Lubelskiej, w. XIII.
108. Napis na chrzcielnicy brązowej w kościele Ś. Jana w Toruniu, w. XIII i XIV.
109. Napis na dzwonie kościoła w Staromieściu, w. XVI.
110. Napis nad drzwiami kościoła parafialnego w Końskich.
111. Napis na dzwonie kościoła Ś. Maksima w Mesburgu, w. XIV.
112. Typ pisma starosłowiańskiego.

2. Rzeźbiarstwo.

TABLICA XIII.

1. Wizycja Ś. Wojciecha, jedna z płaskorzeźb na drzwiach brązowych w katedrze Gnieźnieńskiej, przedstawiających żywot tegoż świętego, 1130 r.
2. Maryja z książąt Serbskich Duninowa z synem Świętosławem, płaskorzeźba z ciosu, w kościele Panny Maryi na piasku w Wrocławiu, 1150 r.

3. Matka Boska ubolewająca nad zwłokami Zbawiciela, grupa snycerskiej roboty, kolorowana w kościele Św. Jakóba w Norymberdze, dzieło Wita Stwosza, 1490 r.
4. Kardynał Zbigniew Oleśnicki, płaskorzeźba kamienna przy Bursie Jerozolimskiej w Krakowie, 1453 r.
5. Kardynał Fryderyk Jagiellończyk, płaskorzeźba brązowa, na dolnej części nagrobka, w katedrze krakowskiej, 1510 r.

3. Malarstwo.

TABLICA XIV.

1. Mechtilda ofiaruje Mieczysławowi II księę, malowane na pergaminie, niegdys w bibliotece kościoła Ś. Jadwigi w Berlinie, 1027 r.
2. Św. Wojciech naturalnej wielkości, na drzewie malowany z tłem złożonym, były to skrzydła wielkiego szafiastego ołtarza w katedrze krakowskiej, 1350 r.
3. Ś. Stanisław, odpowiedni do poprzedzającego, 1350 r.
4. Matka Boska bolesna, obraz 4 łokcie wysoki, na drzewie malowany, z tłem wzorzystem złożonym, przez Ziemowita III księcia Mazowieckiego ofiarowany do kościoła Augustjanów w Warszawie, 1352 r.
5. Obraz nagrobowy Wierzbicy z Branic i Ś. Grzegorz na drzewie ze złocistym tłem, malowany w kościele w Ruszczy pod Krakowem, 1425 r.

TABLICA XV.

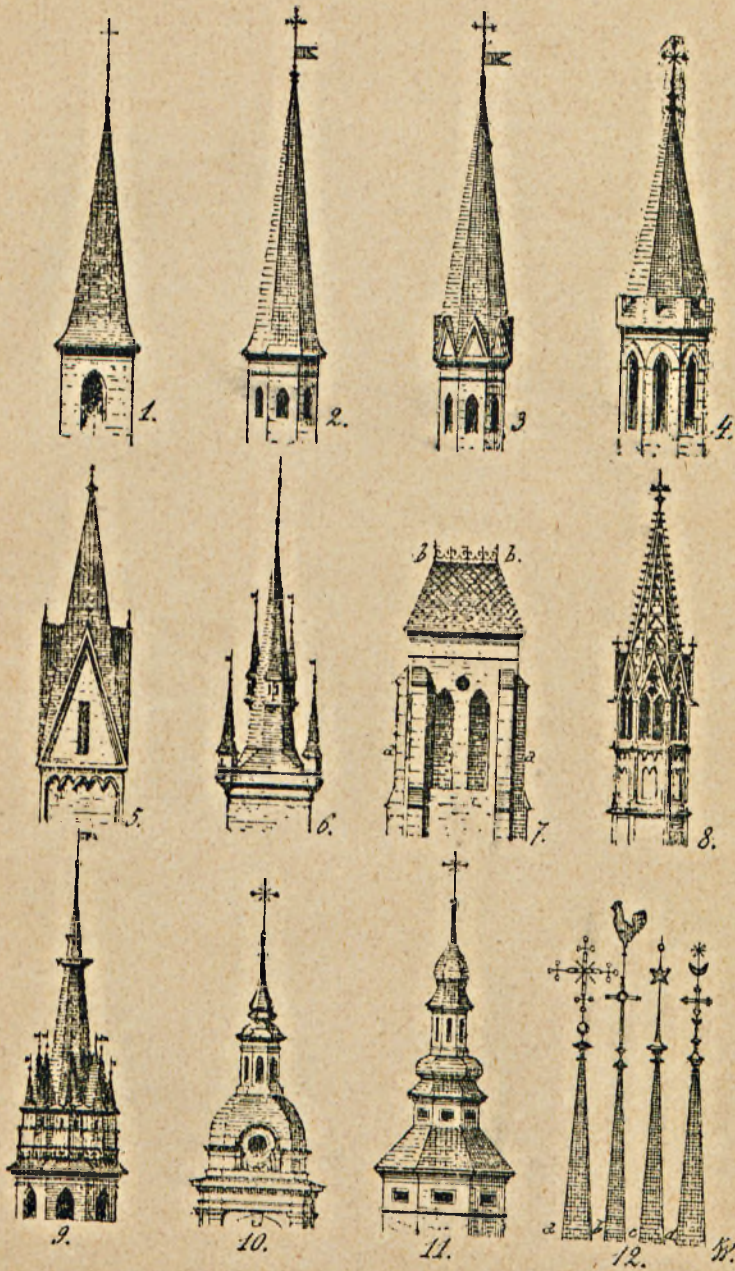
6. Jan Ognard, wojewoda wołoski, malowany na drzewie z tłem złożonym, w Czechowie, 1450 r.
7. Dysputa z Doktorami, obraz na drzewie malowany w ołtarzu szafiastym, w kaplicy Jagiellońskiej w Krakowie, 1467 r.
8. Obraz wotywny, ofiarowany przez Marszewską, do kaplicy Matki Boskiej Bolesnej, w kościele XX. Franciszkanów w Krakowie, 1626 r.

ND. 560

BUDOWNICTWO.

Tab. I.

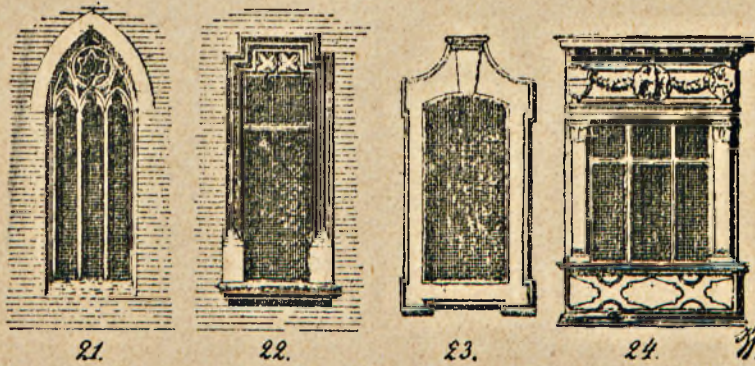
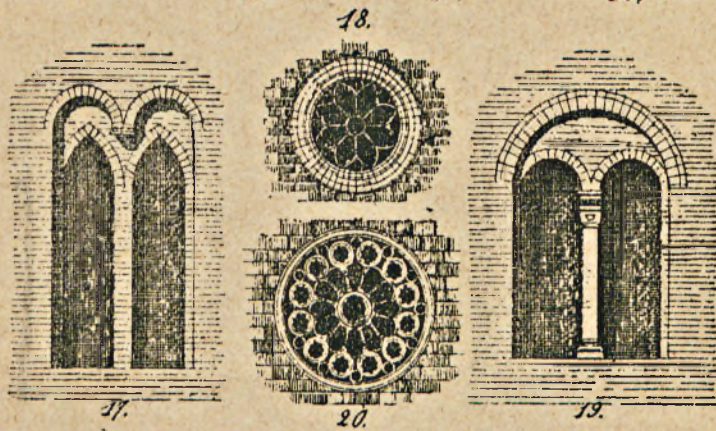
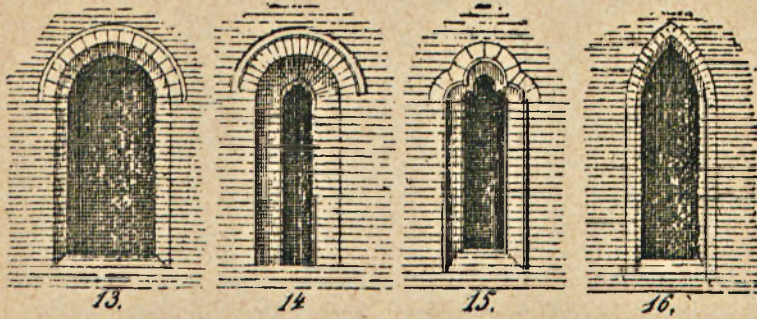

nD.560

BUDOWNICTWO.

Tab. II.

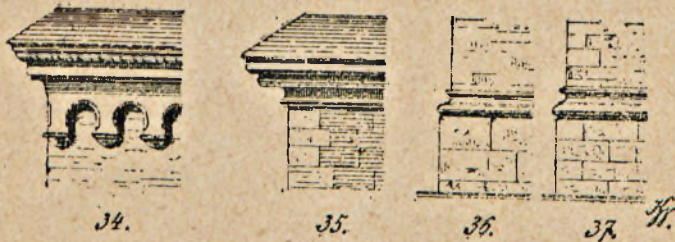
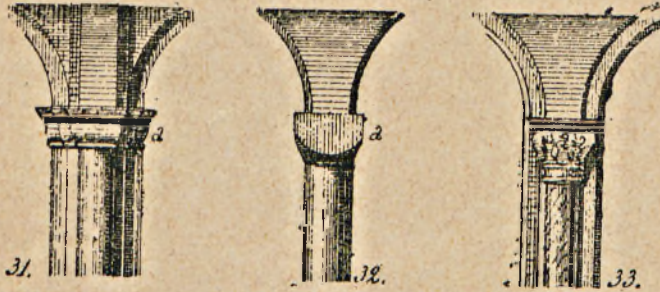
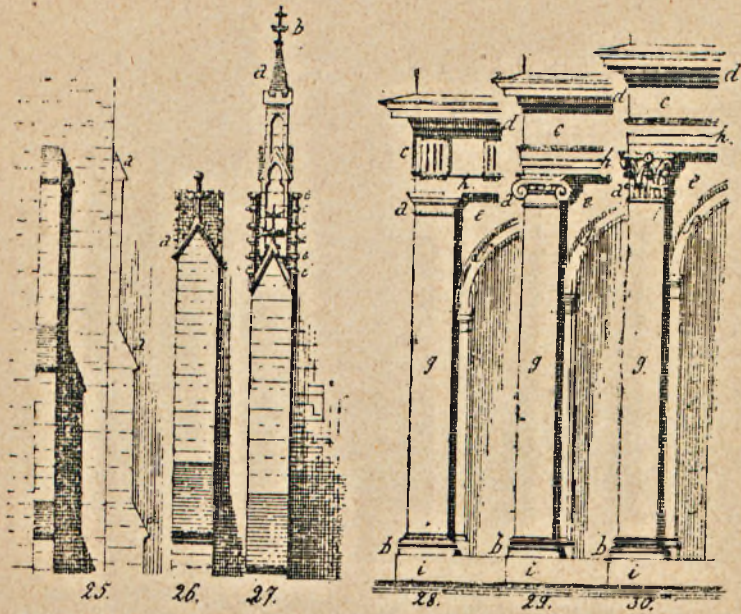

198-1-APC-1-BIBLIOTEKA 1907
IUA

nr. 560

Tab. III.

BIBLIOTEKA
M. U. A.
APR 1981

POLITECHNIKA
WARSZAWA
KRAKÓW

nr D. 560

BUDOWNICTWO.

Tab. IV.

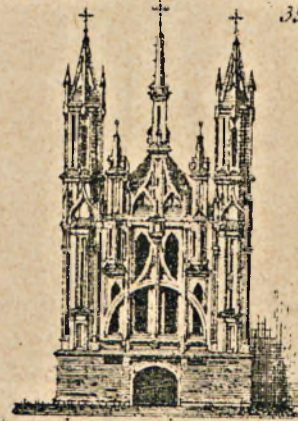
38.

39.

40.

41.

42.

43.

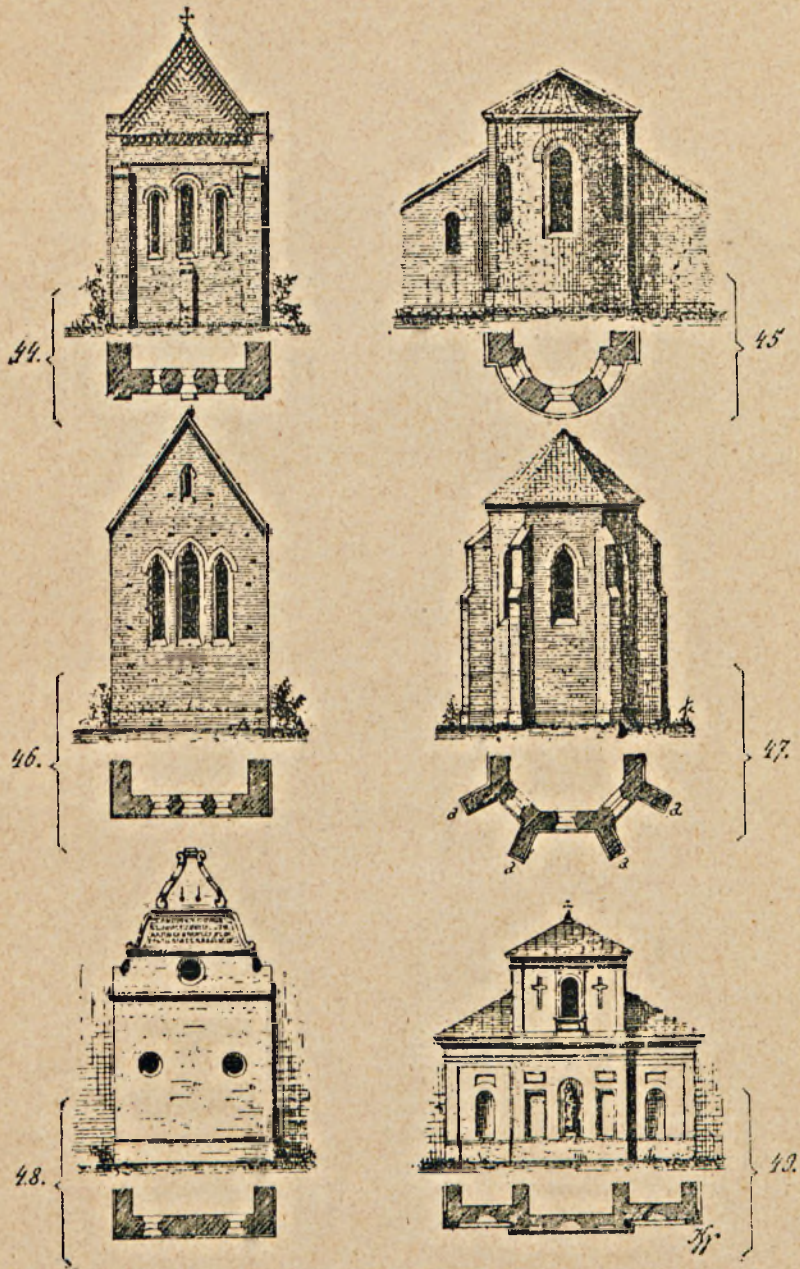
44.

LIBRARIOTEKA INST.
1-1-1

nrD. 560

Tab. V.

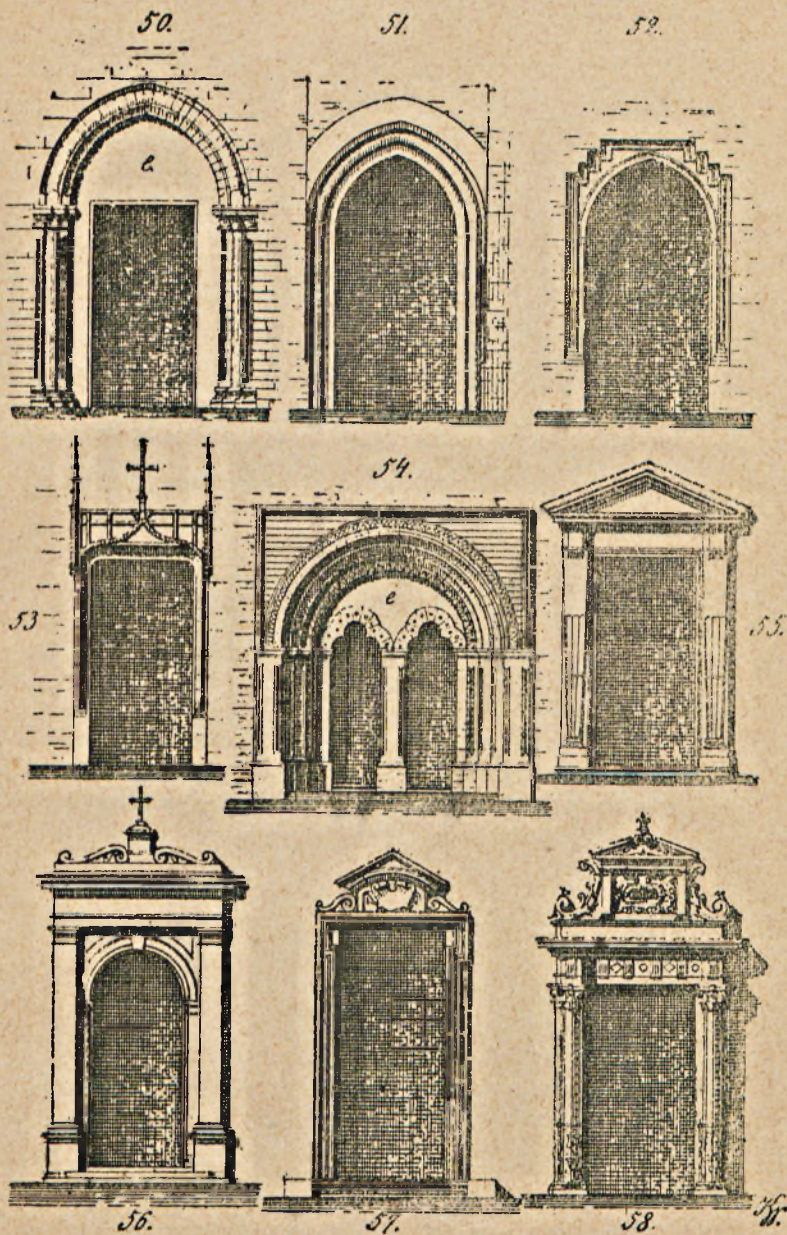
BIBLIOTEKA INST. URS.
A-104

TECHNIKA
BIBLIOTEKA
KRAKÓW

560

BUDOWNICTWO.

Tab. VII.

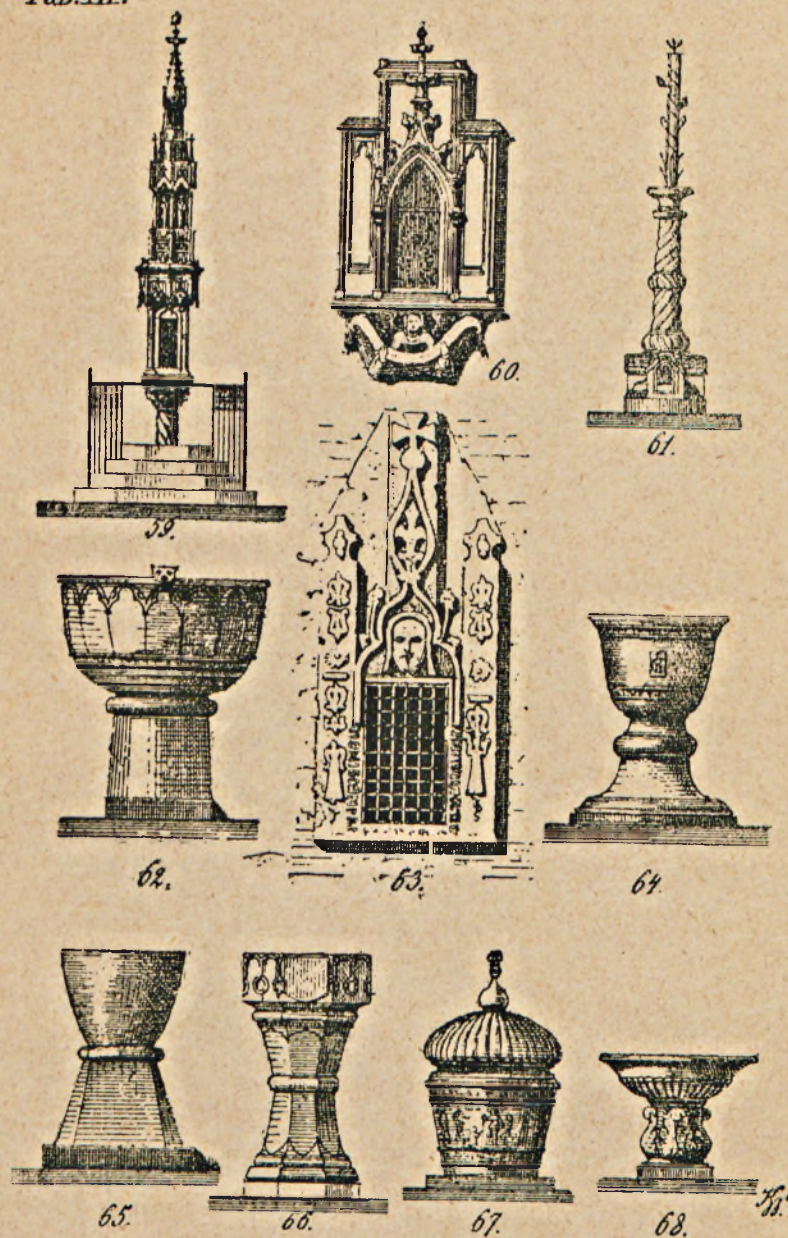
BIBLIOTEKA INST.
V-I-U-A
IRB-I-ACCH

POLITECHNIKA
WARSZAWSKA
BIBLIOTEKA

ND. 560

BUDOWNICTWO.

Tab. VII.

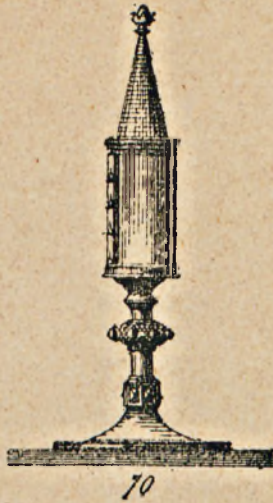
BIBLIOTEKA INST.
I-U A

nr. 560

BUDOWNICTWO.

Tab. VIII.

ff.

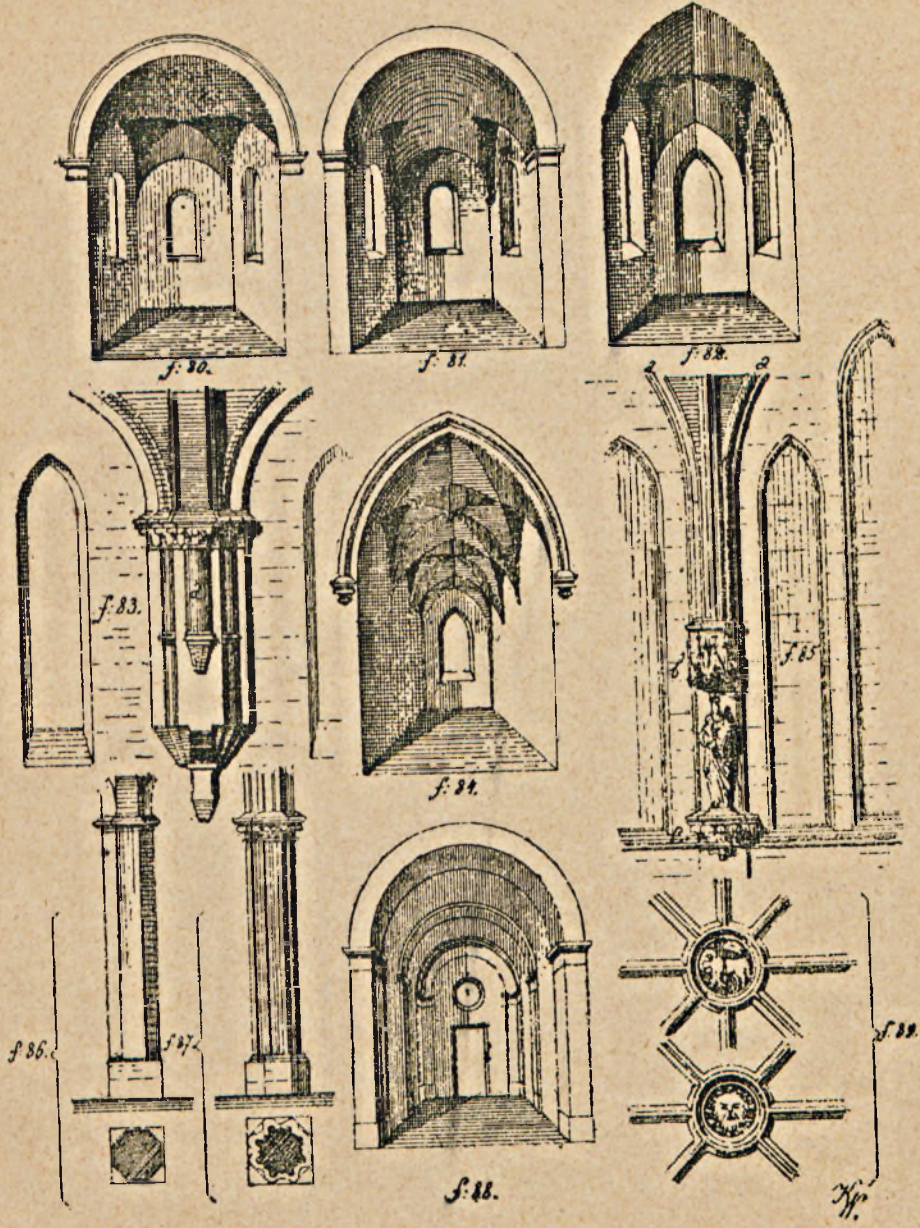
BIBLIOTEKA
I. O. A.
URB. I. A. O. A.

BIBLIOTEKA
GŁÓWNA
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

nD. 560

BUDOWNICTWO.

Tab. II

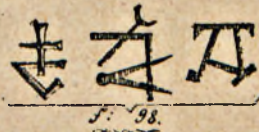
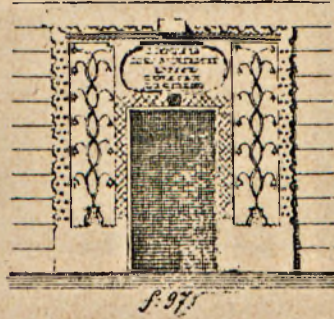
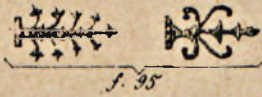
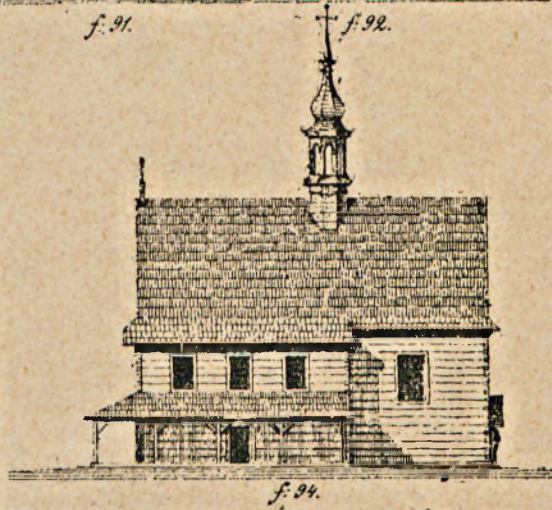
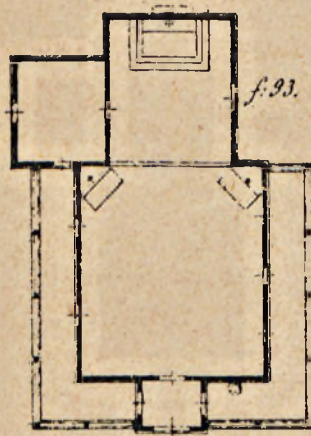
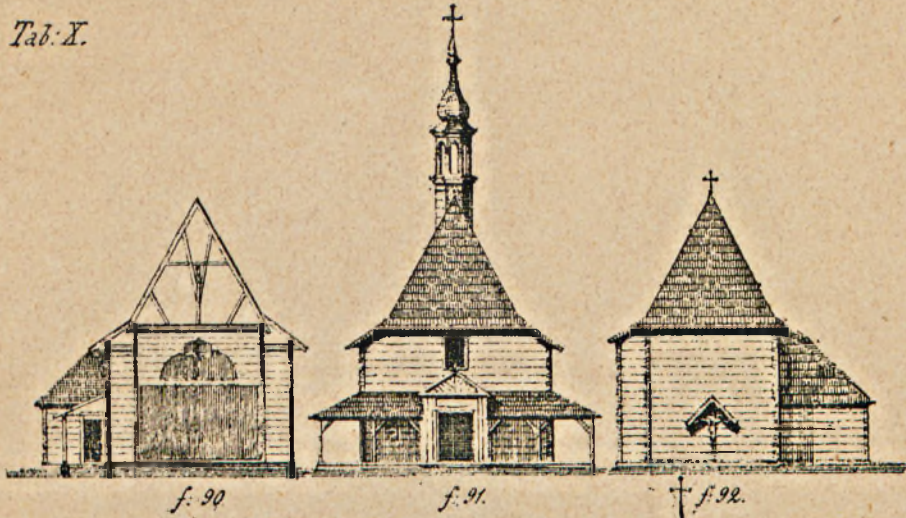
BIBLIOTEKA
URB. I. U. A.
KRAJ. ARCH.

nrD. 560

BUDOWNICTWO.

Tab. X.

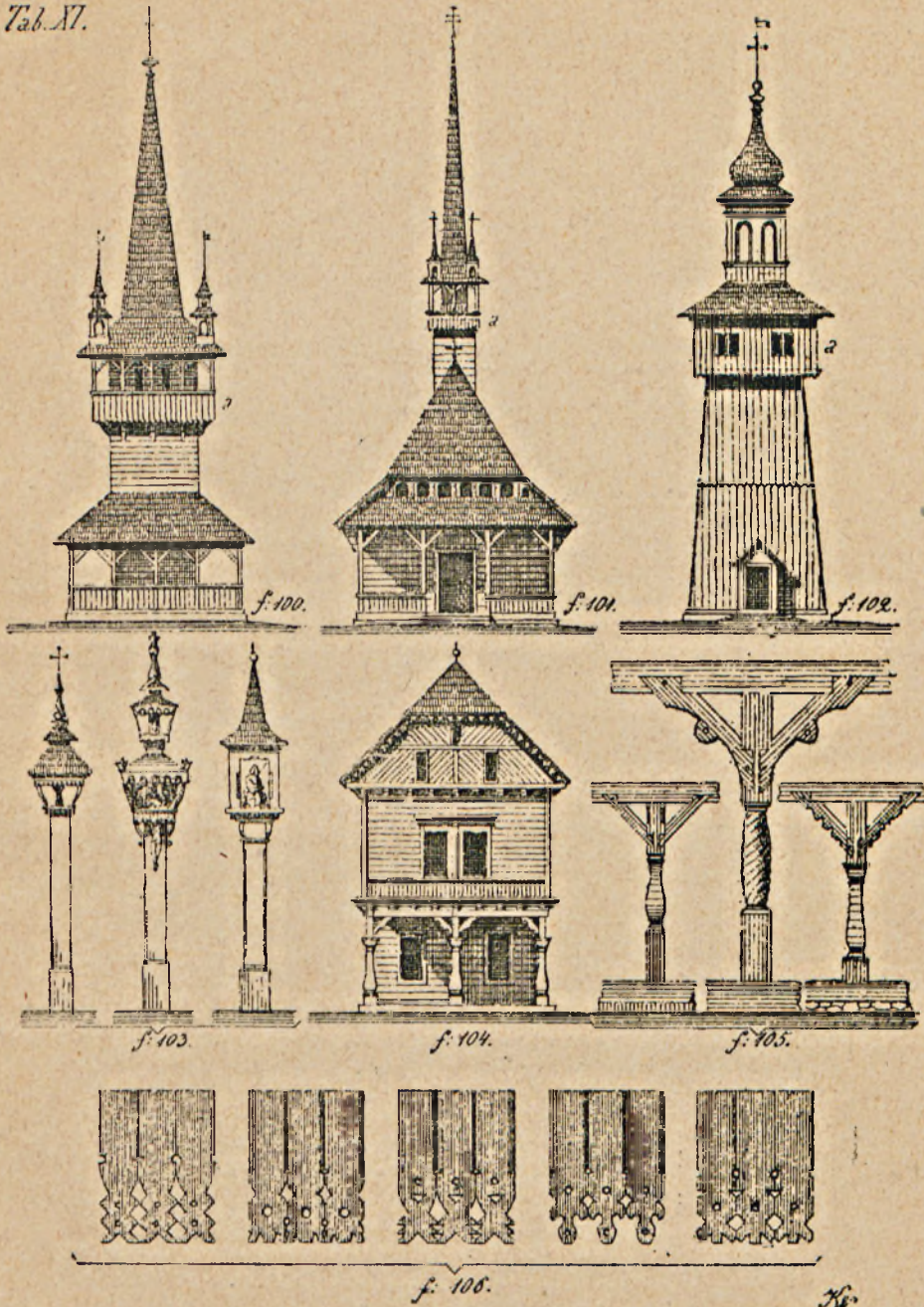
BIBLIOTECA
IUA
URB. LAPCH.

BIBLIOTECA
IUA
URB. LAPCH.

MD. 560

BUDOWNICTWO.

Tab. XV.

Tab. XIII.

107 { *Б О С * М * Р * И * Я * В * Д * Р * О * С * И * М * С * И *
К * И * Я * К *
* П * У * Д * * М * Р * И * Я * * С * R * И * С * И * Я *
P * H * C * R * I * I

108 { T * V * I * V * T * D * V * Я * I * P * O * R * Л * O * D * T * V *
V * I * D * V * E * O * P * E * A * R * I * M * P * O * X * B *
P * O * O * B * A * M * O * V * R * K * E * O * B * X * B *
B * O * B * O * T * O * T * O * T * O * E * T * I * T * V * I

109 { A * U * T * E * S * M * A * B * I * P * O * T * F * M * A * M * A *
A * P * O * T * F * B * I * E * M * U * F * M * A * N * I * A

110 { E * C * C * L * E * S * I * A * S * A * N * C * T * I * N * I * C * O * L * A * I * D * E
N * O * V * O * R * E * S * T * A * U * R * A * T * A * A * D * O * L * I * I * Z * O

111 M * A * G * E * V * S * M * H * R * I * C * I * S * I * O * C * H * I * S * T * O * K * I

112 { * T * B * O * K * K * S * T * Ъ * Ч * P * C * T * B * I * K * I * I * C * I * L * A * I * S * L * O * B * A * V * B *
B * Ъ * K * Z * I * I * M * H * N * Ъ * .

58

URB-ARCHIBLIOTEKA
I-U-A

rfd.560

Tab. XII.

1.

2.

3.

4.

5.

№ 560

Tab. XIV.

1.

3.

4.

2.

5.

BIBLIOTEKA
U-1-1
URB-1-ARCH

ND.560

Tab. XV.

6.

7.

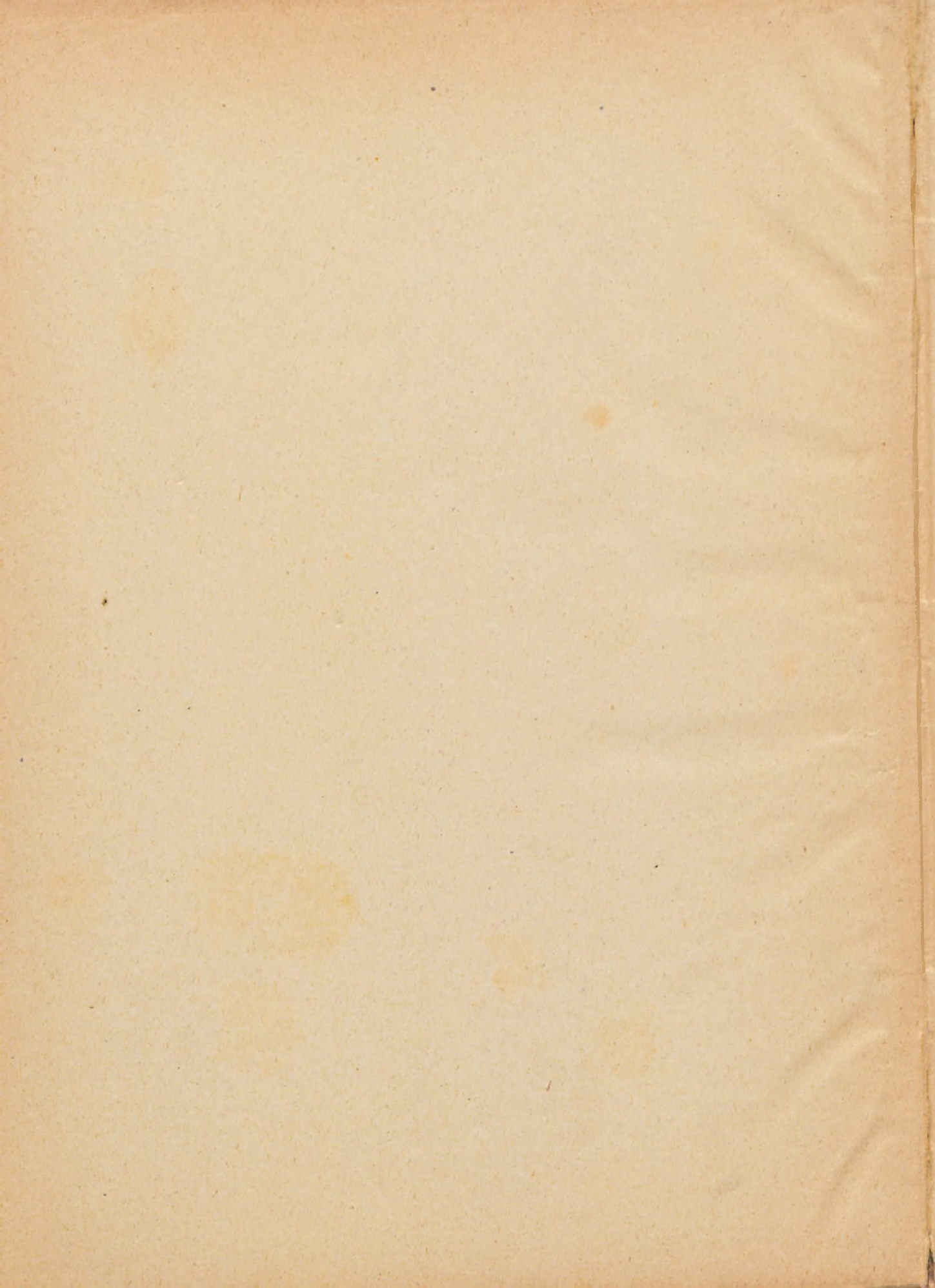

8.

URB. I. A. B. B. I. O. T. E. K. A.
I. J. A.

PODITECHNIKA WARSZAWA
BIBLIOTEKA
CI GŁOWNA

nD.560

III.2160

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Politechniki Warszawskiej

ND.0560

400000000150775